

Magdalena Sobocińska

Uniwersytet Ekonomiczny we Wrocławiu

 <https://orcid.org/0000-0002-5231-2511>

Recenzja wchodzącej w skład serii Transcarpathica pracy zbiorowej pod redakcją dra hab. Łukasza Wróblewskiego, prof. AWSB pt. *Polsko-czeska współpraca transgraniczna w świetle wyzwań pandemicznych i postpandemicznych* (tom VIII)

Przedmiotem recenzji jest praca zbiorowa pod redakcją dra hab. Łukasza Wróblewskiego, prof. AWSB pt. *Polsko-czeska współpraca transgraniczna w świetle wyzwań pandemicznych i postpandemicznych*, która powiększa dorobek ceniowej i potrzebnej serii Transcarpathica. Prowadzenie badań w zakresie polsko-czeskiej współpracy transgranicznej jest niezwykle istotne nie tylko z poznawczego, lecz także aplikacyjnego punktu widzenia. Upowszechnianie wyników rozpoznawanych dotychczas w tym obszarze powinno przełożyć się na realizację celów funkcjonowania euroregionów, w tym na pogłębianie partnerstwa i współpracy w wielu obszarach życia społeczno-gospodarczego, lepsze wykorzystanie szans rozwojowych dzięki synergicznemu podejściu do zasobów, a także na wypracowanie efektywnych mechanizmów transgranicznej ochrony środowiska naturalnego, co jest szczególnie istotne w kontekście wdrażania założeń koncepcji zrównoważonego rozwoju. Jednocześnie należy zauważyć, że badania polsko-czeskiej współpracy transgranicznej cechują się dużą złożonością, gdyż wymagają przyjmowania interdyscyplinarnej perspektywy i uwzględnienia w procesie badawczym nie tylko aktualnych uwarunkowań lokalnych, lecz także czynników związanych z historią, kulturą oraz stosunkami polityczno-gospodarczymi między państwami. Warto dodać,

że prowadzenie pogłębionych analiz i formułowanie wartościowych wniosków uwarunkowane jest posiadaniem przez badaczy odpowiednich kompetencji i wrażliwości kulturowej.

Ponadto bardzo wysoko należy ocenić ukierunkowanie omawianej pracy zbiorowej na problemy i wyzwania w zakresie współpracy transgranicznej związane z pandemią koronawirusa, gdyż stanowi to nowy oraz istotny kontekst dotyczący tej współpracy, wymagający rozpoznań naukowych. Prezentowany tom pod redakcją Łukasza Wróblewskiego wyróżnia się zatem walorem nowości. Pandemia COVID-19 stanowiła znaczące wyzwanie dla systemów opieki medycznej, ale również dla gospodarek wszystkich krajów. W kontekście podjętej przez Autorów problematyki w szczególności należy wskazać na wywołane pandemią trudności w obszarze organizacji życia zbiorowego, funkcjonowania usług, w tym usług publicznych, oraz administracji na szczeblu lokalnym, regionalnym i centralnym. Pandemia koronawirusa zmieniła sposób działania wielu podmiotów rynku, tworząc wyzwania, którym sprostanie wymagało wypracowywania mechanizmów pozwalających na synergię ludzkiego talentu i technologii jako kluczowych zasobów stanowiących podstawę funkcjonowania i utrzymania relacji z podmiotami otoczenia. Była to próba dla szeroko rozumianej komunikacji społecznej, związana z wieloma obawami, a także test na zaufanie do ludzi i instytucji, jak również solidarność i współodczuwanie. O dialektycznym charakterze skutków pandemii świadczy to, że z jednej strony wiele podmiotów rynku w bardzo dotkliwy sposób odczuło jej negatywne konsekwencje i znalazło się w sytuacji określanej jako negatywny szok popytowy, a z drugiej strony podmioty, które zareagowały proaktywnie, pogłębiły relacje z dotychczasowymi odbiorcami i niejednokrotnie pozyskały nowych klientów. Równie istotne jest to, że każdy kryzys, w tym także o charakterze epidemiologicznym, jest swoistym testem dla ludzkości i człowieczeństwa, pozwalającym sprawdzić funkcjonowanie różnego rodzaju procesów związanych z zarządzaniem organizacjami. Znamienne jest też to, że tego typu wydarzenia mogą być źródłem innowacji w ramach procesu zarządzania wartością dla odbiorcy. Jednocześnie — jak wskazał Redaktor omawianej pracy zbiorowej — nieprzezwyżnione wcześniej problemy, ujawniające się m.in. w obszarze transgranicznego transportu, czy też bariery biurokratyczne dały o sobie znać, utrudniając współpracę na rzecz walki z pandemią.

Omawiana publikacja zawiera bardzo dobrze przygotowany przez Redaktora wstęp oraz sześć opracowań, które prezentują wysoki poziom merytoryczny. Tom rozpoczyna posiadające wartości poznawcze oraz aplikacyjne opracowanie Joanny Kurowskiej-Pysz, w którym na podstawie wyników zrealizowanych badań jakościowych ukazano problemy współpracy transgranicznej jednostek opieki zdrowotnej na pograniczu polsko-czesko-słowackim w okresie pandemii COVID-19. Walorem tego tekstu są zidentyfikowane przez Autorkę bariery tej współpracy oraz uwarunkowania jej rozwoju po ustaniu pandemii.

Duża jest również wartość drugiego opracowania, w którym Hana Štverková, Katarzyna Czerná, Oldřich Hájek oraz Michal Pohludka przedstawiają wpływ wywołanych pandemią COVID-19 zmian makrootoczenia na funkcjonowanie małych i średnich przedsiębiorstw w Czechach oraz w Polsce. Wysoce pozytywnie należy ocenić to, że Autorzy do analizy zmian zastosowali wskaźnik płacy minimalnej, płacy średniej oraz stopy bezrobocia.

Kolejne opracowanie dotyczy strategii rozwoju Euroregionu Śląsk Cieszyński jako narzędzia realizacji celu Europejskiej Współpracy Terytorialnej w ramach polityki spójności Unii Europejskiej na lata 2021—2027. Autor — Marek Olszewski — w swoim interesującym tekście ukazuje Europejską Współpracę Terytorialną jako cel polityki spójności na lata 2021—2027 i jej strategiczny wymiar, a następnie dokonuje przeglądu strategii rozwoju Euroregionu Śląsk Cieszyński.

Z kolei czwarte opracowanie, przygotowane przez zespół badawczy w składzie: Ingrid Majerová, Irena Szarowská, Radim Dolák, Marian Lebedzik, Tomáš Pražák, Jarmila Šebestová, dotyczy kwestii związanych z zadłużeniem jednostek samorządu terytorialnego w Czechach, w tym problemu rosnącego szczególnie w okresie pandemii COVID-19 zadłużenia gmin w województwie morawsko-śląskim. Pozytywnie należy ocenić to, iż Autorzy wskazują na narzędzia służące do monitorowania zadłużenia i płynności finansowej jednostek samorządu terytorialnego, które znajdują zastosowanie w zarządzaniu gminą.

Następne ujęte w prezentowanym zbiorze opracowanie, autorstwa Łukasza Wróblewskiego, zostało poświęcone modelowemu ujęciu kształtowania relacji na polsko-czeskim transgranicznym rynku usług kultury podzielonego granicą miasta. Jest to opracowanie naukowe przygotowane na bardzo wysokim poziomie merytorycznym. Jego struktura jest logiczna, a prowadzone rozważania mają pogłębiony charakter. Omawiany tekst ma tym większą wartość, że pandemia COVID-19 zmieniła sposób funkcjonowania również instytucji kultury. Duże jego walory wynikają z tego, iż przedstawiono w nim model optymalizacyjny wskazujący na działania, które powinny być realizowane przez instytucje kultury w celu skutecznego kształtowania długotrwałych relacji z odbiorcami oferty kulturalnej zamieszkałymi na obszarze podzielonego granicą państwową miasta.

Publikację zamyka opracowanie, którego autorami są: Hana Štverková, Michal Kozieł, Martina Krügerová oraz Michaela Petrová. Autorzy w pogłębiony sposób analizują wywołane pandemią COVID-19 zmiany w handlu zagranicznym w Czechach oraz Polsce, a także dokonują oceny wpływu pandemii na współpracę transgraniczną między państwami, na szczeblu zarówno centralnym, jak i wojewódzkim.

W podsumowaniu z uznaniem pragnę wskazać, że do atutów pracy zbiorowej pod redakcją Łukasza Wróblewskiego pt. *Polsko-czeska współpraca transgraniczna w świetle wyzwań pandemicznych i postpandemicznych* należy podjęcie w niej ważnej, aktualnej oraz w małym stopniu rozpoznanej problematyki, jak również — dzięki wysokiemu poziomowi merytorycznemu prowadzonych rozważań — poszerzenie

wiedzy o mechanizmach współpracy transgranicznej i jej uwarunkowaniach w dobie pandemii koronawirusa. Publikacja ta może stanowić dobry punkt wyjścia do realizacji kolejnych badań, w tym o charakterze empirycznym, dotyczących reakcji dostosowawczych różnych podmiotów polsko-czeskiego rynku transgranicznego i długofalowych zmian na tym rynku spowodowanych kolejnymi falami pandemii COVID-19, a także ich społecznych oraz gospodarczych skutków — w konsekwencji pozwalających na dokonanie bilansu polsko-czeskiej współpracy transgranicznej w czasie pandemii.

Mając na uwadze przedstawione walory poznawcze oraz aplikacyjne pracy zbiorowej pod redakcją Łukasza Wróblewskiego, aktualność jej tematyki, a także sposób i zakres prezentacji omawianych zagadnień, wyrażam głębokie przekonanie, że publikacja ta zainteresuje szerokie grono czytelników, w tym przedstawicieli nauki zajmujących się problematyką polsko-czeskiej współpracy transgranicznej, jak również decydentów odpowiedzialnych za pogłębianie współpracy między podmiotami funkcjonującymi na tym transgranicznym rynku.